

Sygn. akt III Ca 681/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędziowie: SO Lucyna Morys - Magiera

SR (del.) Marcin Rak

Protokolant Aneta Puślecka

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w J.

przeciwko M. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 712/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **oddala powództwo;**

b) **zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.217 zł (tysiąc dwieście siedemnaście złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.097 zł (tysiąc dziewięćdziesiąt siedem złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kwotę 600 zł (sześćset złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys – Magiera

Sygn. akt III Ca 681/14

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Akcyjna w J.-biu Z. żądała zasądzenia na jej rzecz od pozwanego M. W. kwoty 9.938zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 05 2012r. oraz zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie twierdziła, że w następstwie uchylenia z dniem 3 08 2009r. przez Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju renty wyrównawczej zasądzonej od niej na rzecz pozwanego w wyroku tego Sądu z dnia 7 12 2011r. wypłaciła pozwanemu w okresie od 3 08 2009r. do 10 11 2010r. nienależne świadczenia

w dochodzonej wysokości.

Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju sporządził w dniu 13 06 2012r. nakaz zapłaty, w którym polecił pozwanemu zapłacić powódce dochodzone należności.

Pozwany M. W. wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty,

w którym wnosił o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów procesu. Zarzucił, że nie wzbogacił się bezpodstawnie kosztem powódki, gdyż w spornym okresie wypłacano mu rentę na podstawie prawomocnego wyroku sądu. Ponadto podnosił, że nie zdawała sobie sprawy,

że otrzymywane od ZUS świadczenia i renta wyrównawcza przewyższają wartość potencjalnej emerytury oraz że otrzymywaną rentę przeznaczył na pokrycie bieżących kosztów utrzymania.

Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju w wyroku z dnia 18 12 2013r. uwzględnił powództwo i oraz orzekł o kosztach procesu.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia jako podstawę prawną orzeczenia wskazał regulację art. 405 k.c. w związku z art. 410 § 1 k.c. Oceniał,

że pozwany otrzymując od powódki w spornym okresie rentę wyrównawczą uzyskał jej kosztem bez podstawy prawnej korzyść majątkową w dochodzonej wysokości. Następnie przywołał regulację art. 411 pkt 1 k.c. i ocenił, że nie ma ona w sprawie zastosowania, gdyż powódka pomimo powzięcia w dniu 3 08 2008r. informacji, że nie była zobowiązana wypłacać pozwanemu renty wyrównawczej wypłacała mu ją w dalszym ciągu w celu uniknięcia przymusowej egzekucji tych świadczeń. Stwierdził, że pozwany - wbrew dyrektywie z art. 6 k.c. - nie wykazał, że częściowo przeznaczył uzyskane od powódki środki finansowe na cele konsumpcyjne oraz że z jego zeznań wynika, że przeznaczył je również na pokrycie swoich zobowiązań, gdyż w tym czasie z uzyskiwanych dochodów pokrywała swe zobowiązania z tytułu opłat: czynszowych, za dostarczanie mu energii elektrycznej i gazu, abonamentu telefonicznego oraz składki ubezpieczenia na życie, co „powodowało po jego stronie wzbogacenie”, po czym uznał, że w sprawie nie ma zastosowania regulacja art. 409 k.c. Oceniał, że w tej sytuacji powódce przysługuje skuteczne względem pozwanego roszczenie o zapłatę kwoty równoważnej wzbogaceniu pozwanego i w świetle wskazanych na wstępie regulacji prawnych uznał powództwo za uzasadnione. O odsetkach ustawowych za opóźnienie się pozwanego w zapłacie dochodzonej należności orzekł zgodnie z żądaniem pozwu w oparciu regulację art. 481 § 1 k.c. . O kosztach procesu orzekł na podstawie regulacji art. 98 k.p.c.

Orzeczenie zaskarżył **pozwany M. W.**, który wnosił zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powódki zwrotu kosztów za obie instancje, bądź jego uchylenie

i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzucał, iż istnieje sprzeczności pomiędzy poczynionymi ustaleniami faktycznymi a treścią zebranego w sprawie materiału, przez wadliwe przyjęcie,

że nie wykorzystał on uzyskanych środków z tytułu renty wyrównawczej na cele konsumpcyjne, mimo, że cały jego dochód był przeznaczany na zaspokojenie potrzeb rodziny, w tym na opłaty związane z utrzymaniem i użytkowaniem mieszkania, czego powódka nie kwestionowała.

Ponadto zarzucał, że przy ferowaniu wyroku naruszono prawo procesowe, regulacje: art. 233 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. przez brak wszechstronnej analizy materiału dowodowego w sposób zgodny z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz brak należytego uzasadnienia przyczyn dla których Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, w szczególności dlaczego odmówił wiarygodności i mocy dowodowej zeznaniom złożonym przez powoda w kwestiach ponoszonych

przez niego kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb i wykorzystaniem przez niego uzyskanych kosztów na konsumpcję.

Zarzucała, także, że naruszono prawo materialne, regulacje art. 409 k.c. i art. 411 pkt 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i odpowiednio przyjęcie, że:

- pozwany jest nadal wzbogacony, podczas gdy spłata jego zobowiązań np. czynszu dotyczyła zaspokojenia podstawowych potrzeb jego życia codziennego

i jego małżonki,

- powódka nie mogła wcześniej zaprzestać wypłacania pozwanemu renty wyrównawczej, gdyż działała w celu uniknięcia przymusu, mimo, że od 3 08 2009r. dysponowała dokumentami, które wskazywały na niezasadność wypłacanych świadczeń.

W odpowiedzi na apelację **powódka (...) Spółka Akcyjna w J.** żądała oddalenia apelacji oraz zasądzenia na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował roszczenia powódki przyjmując, że mają one źródło w reżimie odpowiedzialności za bezpodstawne wzbogacenie, a następnie prawidłowo rozpoznał sprawę i skonstruował prawidłową podstawę faktyczną orzeczenia.

Ustalenia faktyczne składające się na podstawę faktyczną orzeczenia w części dotyczą faktów bezspornych pomiędzy stronami, a w pozostałym zakresie mają podstawę w informacjach zawartych we wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia źródłach dowodowych.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena materiału sprawy – zawarta

w części ustalającej zaskarżonego wyroku - jest logiczna, mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów i Sąd odwoławczy ją podziela.

Podniesione w apelacji zarzuty dotyczące podstawy faktycznej orzeczenia w istocie kwestionują dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną ustalonego stanu faktycznego i jako takie nie mają wpływu na powyższą ocenę

(w ich ramach skarżący w istocie kwestionuje zawartą w motywach wyroku ocenę charakteru opłacanych przez niego opłat czynszowych i opłat za dostarczone mu media).

Na podstawie informacji zawartych w logicznych, wewnętrznie spójnych i zgodnych z zasadami doświadczenia życiowego uzupełniających zeznaniach pozwanego, uzupełniono podstawę faktyczną orzeczenia ustalając dodatkowo, że w spornym okresie pozwany miał na utrzymaniu żonę, która nie uzyskiwała dochodów, nie posiadał on oszczędności, a uzyskiwane dochody

w całości przeznaczal na potrzeby rodziny, w tym na koszty uiszczanych

na bieżąco: opłat czynszowych, opłat za dostarczone mu media, opłat za telefon, zakupu żywności, ubrań, środków czystości, składki ubezpieczenia na życie i w niektórych miesiącach musiał zapożyczać się u rodziny, żeby pokryć koszty swego bieżącego utrzymania (dowód zeznania pozwanego złożone na rozprawie w dniu 17 12 2014r.; k- 141 akt)

Z tych też względów Sąd odwoławczy z powyższą modyfikacją przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego - poza oceną zastosowania w sprawie regulacji art. 409 k.c. - jest prawidłowa.

Ma ona oparcie w prawidłowo zastosowanych przepisach prawa wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i Sąd odwoławczy w tej części ocenę prawną Sądu pierwszej instancji w całości podziela i przyjmuje za własną (orzecz. SN z dn. 26 04 1935r. III C 473/34, ZB. Urz. 1935r. nr 12, poz. 496).

Natomiast trafnie apelacja zarzuca, iż przy ferowaniu zaskarżonego wyroku naruszono regulację art. 409 k.c.

Jakkolwiek bowiem Sąd Rejonowy - stosując te regulację - słusznie zauważa, że w spornym okresie skarżący z uzyskiwanych dochodów regulował swoje zobowiązania związane z zapłatą opłat czynszowych, opłat za dostarczone mu media opłat abonamentu telefonicznego i składki ubezpieczeniowej, to umknęło jego uwadze - na co trafnie zwraca uwagę apelacja - że zobowiązania te

w przeważającej części dotyczyły kosztów jego mieszkania oraz korzystania

z telefonu i co za tym idzie były związane z bieżącymi kosztami utrzymania jego rodziny, które zmuszony byłby ponieść niezależnie od uzyskiwanych od powódki świadczeń.

Uzyskiwane w wyniku tego korzyści majątkowe były zatem przez niego na bieżąco konsumowane, (to samo dotyczy składek ubezpieczenia

na życie), przez co nie doprowadziły one do wzrostu jego majątku i co za tym idzie nie prowadziły one do jego wzbogacenia kosztem powódki w rozumieniu powyższej regulacji.

Rentę wyrównawczą pozwany otrzymywał od powódki w wykonaniu prawomocnego wyroku sądu.

W toku postępowania nie wykazano, iż był on świadomy tego,

że nie był on już uprawniony do otrzymywania tych świadczeń, w konsekwencji czego w materiale sprawy brak jest podstaw do przyjęcia, iż skarżący konsumując je powinien był liczyć się z obowiązkiem ich zwrotu powódce.

Dlatego trafnie podnosi apelacja, że w świetle powyższej regulacji obowiązek ich zwrotu wygasł, przez powództwo jest bezzasadne.

Niezależnie od tego, pozwany liczy obecnie 71 lat, jest osobą schorowaną, na utrzymaniu ma żonę, która nie posiada żadnych własnych dochodów.

Jego obecne dochody pozwalają zaspokoić tylko niezbędne koszty utrzymania jego rodziny, przez co uwzględnienie powództwa w sposób istotny pozbawiło by jego rodzinę niezbędnych kosztów utrzymania, w tym także pozbawiłoby pozwanego możliwości zakupu leków.

Do wypłacenia pozwanemu świadczeń rentowych doszło na skutek zaniedbania służb finansowych powódki, które niedostatecznie monitorowały zasadność ich wypłacania pozwanemu oraz co należy podkreślić pomiędzy stronami istnieje ogromna dysproporcja majątkowa.

Dlatego, gdyby nawet przyjąć, że w sprawie a nie ma zastosowania wskazana powyżej regulacja prawna to uwzględnienie powództwa jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c., przez co również w świetle zawartej w niej regulacji prawnej powództwo jest nieuzasadnione.

Czyni to apelacje uzasadnioną i prowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa oraz stosownie do regulacji art. 98 § 1 k.p.c. zasądzenia od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu.

Reasumując zaskarżony wyrok jest wadliwy i dlatego apelację pozwanego jako uzasadniona uwzględniono orzekając jak w sentencji

w oparciu regulację art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosując regulację art. 98 § 1 k.p.c. i § 13 ust. 1 pkt 1 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 09 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1348, z późniejszymi zmianami), biorąc pod uwagę, iż powódka uległa w całości w postępowaniu odwoławczym i powinna zwrócić pozwanemu poniesione przez niego tym postępowaniu koszty procesu (opłaty od apelacji i zastępstwa procesowego przez fachowego pełnomocnika).

SSR (del.) Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys - Magiera